

**Przesłanie Papieża Franciszka na XXXI ŚDM Kraków 2016.
„Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią” (Mt 5,7)**

Papież Franciszek w Orędziu na XXXI Światowe Dni Młodzieży odnosi się do słów Jezusa z Kazania na Górze, które zachęcają do czynienia miłosierdzia: „Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią” (Mt 5,7). Wskazuje on, że Światowy Dzień Młodzieży Kraków 2016 wpisuje się w Rok Święty Miłosierdzia, stając się w ten sposób prawdziwym Jubileuszem Młodych i to w wymiarze światowym. Przypomina także, że hasło Jubileuszu – „Miłosierni, jak Ojciec” (por. *Misericordiae Vultus*, 13) oraz przesłanie Światowych Dni Młodzieży w Krakowie mają pomóc w wyjaśnieniu istoty i sensu miłosierdzia. Papież podkreśla również, że Kościół „Żyje niewyczerpalnym pragnieniem ofiarowania miłosierdzia, będącego owocem doświadczenia nieskończonego miłosierdzia Ojca i jego udzielającej się mocy” (*Evangelii Gaudium*, 24). Natomiast głoszone w Kościele przesłanie o miłosierdziu Bożym daje odpowiedź na znaki czasu i pytania współczesnego świata i człowieka. Jednocześnie wskazuje na wielką miłość Boga, który nigdy nie opuści i nie zawiedzie człowieka, a także przebacza i zaprasza wszystkich ludzi do swojego życia.

1. Potrzeba prawdy o miłosierdziu Bożym w kontekście życia współczesnej młodzieży

Papież Franciszek wielokrotnie podkreślał, że na współczesnego człowieka czeka w świecie wiele zagrożeń, dlatego potrzebuje on miłości i miłosierdzia ze strony Boga i ludzi. Niebezpieczeństwa wynikają z tego, że w świecie promuje się materialistyczne

podejście do życia, a żądza sukcesu w gromadzeniu pieniędzy łączy się z obojętnością wobec potrzeb drugiego człowieka i pogardą dla ogólnoludzkich wartości. Również wszechobecna kultura śmierci, ideologie negujące Boga i relatywizm moralny wpływają na zachowanie młodzieży. Ojciec Święty, mówiąc o szkodliwym wpływie różnych ideologii i nurtów, odnosi się do nauki Pana Jezusa. Przedstawia Jezusa jako troskliwego Przyjaciela wszystkich ludzi, który wskazuje, jak należy żyć i przypomina, że: „Nic nie wchodzi z zewnątrz w człowieka, co mogłoby uczynić go nieczystym; lecz co wychodzi z człowieka, to czyni człowieka nieczystym. Z wnętrza bowiem, z serca ludzkiego pochodzą złe myśli, nierząd, kradzieże, zabójstwa, cudzołóstwa, chciwość, przewrotność, podstęp, wyuzdanie, zazdrość, obelgi, pycha, głupota” (Mk 7,15.21-22). Tak więc wszelkie niebezpieczeństwa, którymi żyje świat nie uczynią człowieka złym, jeśli sam tego nie będzie chciał. Potrzeba zatem, aby młodzi ludzie czerpali właściwe wzorce osobowe i wypełniali swoje życie wartościami moralnymi. Ojciec Święty Franciszek pisze: „Droży młodzi, w Chrystusie znajduje się więc wypełnienie waszych marzeń o dobru i szczęściu. Tylko On może zaspokoić wasze oczekiwania, tak często zawiedzione fałszywymi obietnicami świata. Jak powiedział św. Jan Paweł II: «To On jest pięknem, które tak was pociąga. To On wzbudza w was pragnienie radykalnych wyborów, które nie pozwala wam iść na kompromisy. To On każe wam zrzucić maski, które zakłamują wasze życie. To On odczytuje w waszych sercach

decyzje najbardziej autentyczne, które inni chcieliby zagłuszyć. To Jezus wzbudza w was pragnienie, byście uczynili ze swego życia coś wielkiego»¹. Jezus Chrystus – Prawdziwy Bóg i Najprawdziwszy Człowiek powinien stać się wzorem dla wszystkich młodych ludzi. On także żył na ziemi, cierpił i radował się, znosił niedogodności, ale zawsze był wierny swojemu Ojcu – Bogu. Papież Franciszek zachęca, aby wzorem w czynieniu miłosierdzia był Bóg – Ojciec. Być miłosiernym jak Ojciec to znaczy dostrzegać w drugim człowieku przede wszystkim jego godność oraz pomagać mu. Nie może to być pomoc sporadyczna czy jakaś okazjonalna. Powinna być to chrześcijańska postawa oddania wobec drugiego człowieka – potrzebującego nie tylko pomocy materialnej, ale także wsparcia duchowego.

Potrzeba miłosierdzia Bożego we współczesnym świecie jest ogromna, gdyż świat stworzony przez Boga coraz bardziej się od Niego odwraca. Mówiła o tym, orędowniczka miłosierdzia św. Faustyna Kowalska. Podkreślał to także w swoim nauczaniu św. Jan Paweł II, który mówił, że człowiek „potrzebuje Bożego miłosierdzia, potrzebuje Chrystusa! Na wszystkich kontynentach z głębin ludzkiego cierpienia zdaje się wznosić wołanie o miłosierdzie”². Cierpienie, jakiego doświadcza współczesny świat i człowiek domaga się miłości współczującej i przebaczącej, którą jest sam Chrystus Pan. Dlatego Ojciec Święty Franciszek w *Orędziu na XXXI Światowe Dni Młodzieży Kraków 2016* wskazuje, że zrozumieć istotę przesłania miłosierdzia

Bożego można analizując strony Pisma Świętego. Stary Testament podaje, że po upadku pierwszych ludzi Bóg, jako miłosierny Ojciec, obiecuje ludzkości pomoc, którą stopniowo realizuje, wybierając i wyzwalać naród izraelski z niewoli egipskiej oraz prowadząc przez życie. Wszystko, co Pan Bóg czyni dla Izraelitów zapewnia im nie tylko pomyślność i dobro doczesne, ale nade wszystko dobro duchowe i zbawienie, które ma stawać się także udziałem wszystkich ludzi³. Żaden przymiot Stwórcy nie jest tak mocno podkreślany w Biblii, jak miłosierdzie. To „Pan jest łagodny i miłosierny, nieskory do gniewu i bardzo łaskawy. Pan jest dobry dla wszystkich i Jego miłosierdzie ogarnia wszystkie Jego dzieła” (Ps 145,8-9). Miłosierdzie Boże objawia się w przebaczeniu win i grzechów skruszonemu człowiekowi oraz narodowi, który uznaje swe grzechy i żyje według Bożych nakazów. Stary Testament zachęca, aby okazywać miłosierdzie bliźnim, a wzorem ma być Pan Bóg, który obdarza swoją dobrocią i miłością wszystkich ludzi, także grzeszników. Prawda o miłosierdziu Bożym, przewijająca się w objawieniu starotestamentalnym, swą pełnię osiąga w Tajemnicy Nowego Przymierza, spełniającego się w osobie Jezusa Chrystusa, Jego Wcieleniu i Odkupieniu. „Całe zbawcze dzieło Jezusa Chrystusa jest owocem miłosierdzia zarówno Boga Ojca, z którego inicjatywy zrodził się plan zbawienia ludzkości i Jezusa Chrystusa, który urzeczywistnił tę zbawczą wolę Ojca. «Bóg Ojciec w swoim miłosierdziu przez powstanie z martwych Jezusa Chrystusa na nowo zrodził nas do żywej nadziei» (1P 1,3)”⁴.

¹ *Orędzie Papieża Franciszka do młodych na XXX Światowe Dni Młodzieży w 2015 roku*, <http://www.diecezja.pl/ksieza/listy-i-dekrety/orędzie-papieża-franciszka-do-młodych-na-xxx-swiatowe-dni-młodzieży-w-2015-roku.html>, z dn. 02.02.2016.

² Jan Paweł II, *Przemówienie podczas konsekracji kościoła i aktu zawierzenia świata Miłosierdziu Bożemu*, Kraków-Łagiewniki, 17 sierpnia 2002 r., <http://liturgia.wiara.pl/doc/1927685.Swiat-potrzebuje-Bozego-Miłosierdzia>, z dn. 18.01.2016.

³ Por. H. Ciereszko, *Tajemnica Miłosierdzia Bożego w Piśmie Świętym oraz w nauce i życiu Kościoła*, <http://www.wsm.archibial.pl>, z dn. 24.02.2010.

Jezus Chrystus – Syn Boży, przyjmując ludzką naturę, objawił światu miłosierną miłość Boga Ojca. Jak podaje św. Marek „Złitował się nad nimi (...) i zaczął ich nauczać” (Mk 6,34). W ten sposób głosząc Ewangelię, wskazywał, że Bóg jest pełen dobroci i miłosierdzia oraz oczekuje na skruszonych grzeszników, by im przebaczyć i okazać swą łaskawość. Swoimi zaś czynami, wobec ludzi potrzebujących uzdrowienia na ciele i duszy, dał dowody tejże miłosiernej miłości. Nade wszystko zaś, składając na ołtarzu Krzyża ofiarę przebłagalną za grzechy świata, w tajemnicy Odkupienia, w sposób najbardziej przekonujący potwierdził miłosierdzie Boże wobec ludzi. Papież Franciszek, tłumacząc ideę miłosierdzia Bożego w Piśmie Świętym wskazuje, że już „Pierwsze rozdziały Księgi Rodzaju ukazują nam wspaniałe błogosławieństwo, do którego jesteśmy powołani, a które polega na doskonałej komunii z Bogiem, z innymi, z przyrodą i z nami samymi. Swobodny dostęp do Boga, do zażyłości z Nim i do Jego wizji był obecny w Bożym planie wobec ludzkości od jej początków i sprawiał, że Boże światło przenikało prawdą i przejrzystością wszystkie ludzkie relacje. W tym stanie pierwotnej czystości nie było «masek», podstępów, powodów, aby kryć się jedni przed drugimi. Wszystko było przejrzyste i jasne. Kiedy kobieta i mężczyzna ulegają pokusie i zrywają relację ufnej komunii z Bogiem, wówczas w ludzką historię wchodzi grzech (por. Rdz 3)”⁴. Tak więc odwrócenie się od Boga i zerwanie z Nim więzi poprzez grzech powoduje liczne dramaty w życiu człowieka. Wynika stąd,

że najcenniejszym dobrem, jakie może mieć człowiek w życiu, jest relacja z Bogiem – Ojcem, Synem i Duchem Świętym. Papież Franciszek mówi do młodych: „w kulturze tymczasowości, względności, wielu głosi, że trzeba «cieszyć się» chwilą, że nie warto angażować się na całe życie, podejmować decyzji ostatecznych, «na zawsze», bo nie wiadomo, co przyniesie przyszłość. Ja natomiast proszę was, abyście byli rewolucyjni, byście szli pod prąd; tak, proszę, abyście w tym względzie buntowali się przeciwko owej kulturze tymczasowości, która w istocie myśli, że nie jesteście zdolni do odpowiedzialności, że nie jesteście w stanie prawdziwie kochać. Ja pokładam ufność w was, młodych, i modłę się za was. Miejcie odwagę «iść pod prąd». Odważcie się także być szczęśliwi”⁵.

W swoim nauczaniu Ojciec Święty Franciszek wiele miejsca poświęca zmaganiom młodego człowieka z wizją, którą promuje współczesny świat. Zachęca także wszystkich do odkrywania bogatego nauczania Kościoła, które nie polega na serii zakazów, ale na planie życia, które prowadzi do szczęścia wiecznego. Zapewnia także, że liczne grzechy człowieka nie są w stanie odłączyć go od miłości miłosiernej Boga. Przedstawia obraz Boga, który, jak miłosierny Ojciec czeka z utęsknieniem na powrót swojego dziecka. Młodzi ludzie nigdy nie powinni się lękać, ani zniechęcać, gdyż Bóg jest miłosiernym Ojcem i czeka na każdego człowieka. W Orędziu do młodych na XXX Światowe Dni Młodzieży w 2015 roku Papież stwierdza: „Zaproszenie Pana, aby się z Nim spotkać jest więc skierowana do każdego

⁴ O miłosierdziu, <http://www.milosierdzieboze.pl/omilosierdziu.php?text=83>, z dn. 18.01.2016 r.

⁵ Orędzie Papieża Franciszka do młodych na XXX Światowe Dni Młodzieży w 2015 roku..., jw.

⁶ Franciszek, *Bądźcie zawsze wielkoduszni, Spotkanie z wolontariuszami na ŚDM w Rio, 28 lipca 2013*, <http://papiez.wiara.pl/doc/1644781.Badzcie-zawsze-wielkoduszni>, z dn. 09.06.2016.

z was, niezależnie od miejsca i sytuacji w jakiej się znajdujecie. Wystarczy tylko «podjąć decyzję, by być gotowymi na spotkanie z Nim, na szukania Go nieustannie każdego dnia. Nie ma powodów, dla których ktoś mógłby uważać, że to zaproszenie nie jest skierowane do niego» (...). Wszyscy jesteście grzesznikami potrzebującymi oczyszczenia przez Pana. Ale wystarczy tylko uczynić mały krok ku Jezusowi, aby odkryć, że On zawsze na nas czeka z otwartymi ramionami, zwłaszcza w sakramencie pojednania, będącym szczególnie okazją do spotkania z Bożym miłosierdziem, które oczyszcza i odtwarza nasze serca»⁷.

2. Podstawa papieskiego przesłania – Pan Jezus rozmawia z młodymi

Jan Paweł II podkreślał, że wszyscy powinniśmy czerpać inspirację z pedagogiki Jezusa, który jest nauczycielem w pełnym tego słowa znaczeniu, nauczycielem cichym i pokornego serca. Jego pedagogia odznacza się mądrością, roztropnością i cierpliwością, jest wyczulona na innych, dostrzega ich potrzeby i oczekiwania⁸. W wychowaniu młodego człowieka niezbędna jest stała obecność norm i świadectwo nauczającego. Jak przypomniał papież Franciszek, Jezus Chrystus nauczał o Bożym miłosierdziu, opowiadając przypowieści o Dobrym Pasterzu szukającym zbłąkanej owcy oraz o Ojcu czekającym na powrót syna marnotrawnego, a także spotykając się z niewiastą cudzołożną, Zacheuszem czy Samarytanką przy studni Jakubowej. Wszystkie te teksty ukazują, na czym

polega miłosierna miłość Boga i w jaki sposób należy ją okazywać. Ewangelista Mateusz tak podsumował działalność Jezusa: „Obchodził wszystkie miasta i wioski. Nauczał w tamtejszych synagogach, głosił Ewangelię królestwa i leczył wszystkie choroby i wszystkie słabości. A widząc tłumy ludzi, litował się nad nimi, bo byli znęcani i porzuceni jak owce nie mające pasterza” (Mt 9,35-38). Tym, którzy wyrażali sprzeciw wobec faktu, że jadł z grzesznikami, odpowiedział: „Idźcie i starajcie się zrozumieć, co znaczy: Chcę raczej miłosierdzia niż ofiary. Bo nie przyszedłem powołać sprawiedliwych, ale grzeszników” (Mt 9,13). Jezus Chrystus wskazał także, że istnieje zależność pomiędzy doświadczeniem miłosierdzia Bożego i służbą wobec drugiego, bowiem: „Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią” (Mt 5,7). Jak zauważa św. Jan Paweł II, „Rozmowa Jezusa z młodzieńcem pozwala nam zrozumieć, jakie są warunki moralnego wzrostu człowieka powołanego do doskonałości: młodzieniec, który zachowywał dotąd wszystkie przykazania, okazuje się niezdolny, by o własnych siłach uczynić następny krok. Aby go postawić, potrzeba dojrzałej ludzkiej wolności: «jeśli chcesz» i Boskiego daru łaski: «przyjdź i chodź za Mną!». Doskonałość domaga się tej dojrzałości w darze z siebie, do której powołana jest ludzka wolność” (*Veritatis splendor*, 17). Papież Franciszek wyjaśnia, że Chrystus zaprasza młodego człowieka do czynienia rzeczy wielkich. Każdy młody człowiek w spotkaniu z Jezusem, w dialogu z Nim, odnajdzie drogę

⁷ Franciszek, *Orędzie Papieża Franciszka do młodych na XXX Światowe Dni Młodzieży w 2015 roku*, ... jw.

⁸ Zob. Jan Paweł II, *Jezus nauczyciel naszym wzorem, Przemówienie Ojca Świętego wygłoszone do studentów, pracowników naukowych i administracyjnych Katolickiego Uniwersytetu „Sacro Cuore”, wygłoszone na Placu św. Piotra 13 kwietnia 2000 r.*, w: *Wielki jubileusz roku 2000*, red. ks. bp St. Dziwisz, ks. abp H. Nowacki, ks. S. Nasiorowski, ks. P. Ptasznik, Libreria Editrice Vaticana 2001, s. 220.

do tego, aby odzyskać właściwy sens swojego życia i odważnie wejść na nią z Chrystusem, który sam mówi, że jest: Drogą, Prawdą i Życiem (por. J 14,6). Jezus jest Przyjacielem i kocha wszystkich ludzi. Ostrzega również młodych przed fałszywymi nauczycielami, którzy ośmielają się wykorzystać wielkość młodego człowieka: „Strzeżcie się fałszywych proroków, którzy przychodzą do was w owczej skórze, a wewnątrz są drapieżnymi wilkami” (Mt 7,15). Pan Jezus daje także radę co do rozpoznawania właściwej nauki: „Poznacie ich po ich owocach” (Mt 7,16). Rozmowa Jezusa z młodzieńcem (por. Mt 19,16-22) jest symbolem dialogu, jaki dokonuje się pomiędzy Nim a każdym człowiekiem. Życie w Jezusie Chrystusie to ciągle poznanie Jego samego i Jego nauki.

Papież Franciszek przypomina, że miłosierdzie to miłość miłująca i przebacząca⁹. Miłosierdzie to nie jakaś idea, ale Chrystus, Zmartwychwstały Pan, któremu trzeba zaufać i zawierzyć oraz powierzyć swoje życie. Ufność ucznia wyraża się wyzwaniem: „Jezu, ufam Tobie!” oraz przypomina wołanie apostoła Tomasza z Wieczernika: „Pan mój i Bóg mój. Warunek jest zatem jeden: trzeba uwierzyć w miłosierną miłość Ojca, który wydał swojego Syna na świat (por. J 3,16). Nauka Kościoła o miłosierdziu Bożym zawsze ściśle łączy się z miłością i przebaczeniem, ale również i wiarą w Boga. Przypomina o tym *Katechizm Kościoła Katolickiego*: „Miłosierdzie Boże nie zna granic, lecz ten, kto świadomie odrzuca przyjęcie ze skrucą miłosierdzia

Bożego, odrzuca przebaczenie swoich grzechów i zbawienie darowane przez Ducha Świętego. Taka zatwardziałość może prowadzić do ostatecznego braku pokuty i do wiecznej zguby” (KKK 1864). Miłosierdzie stanowi zatem most łączący człowieka z Bogiem i z drugim człowiekiem. Papież Franciszek podkreśla, że nauka o miłosierdziu Bożym powinna być głoszona szczególnie młodym ludziom, którzy w przyszłości będą budowali Kościół i świat. Jego zdaniem, „Usłyszenie słowa miłosierdzie zmienia wszystko. To najlepsze, co możemy usłyszeć: że zmienia świat. Odrobina miłosierdzia czyni świat mniej zimnym i bardziej sprawiedliwym. Musimy zrozumieć dobrze to miłosierdzie Boga, tego miłosiernego Ojca, który ma tak wiele cierpliwości”¹⁰. Jednocześnie Ojciec Święty Franciszek dostrzega potrzebę nowej wyobraźni miłosierdzia, której przejawem będzie nie tylko pomoc materialna i duchowa, ale zdolność do bycia bliżnim dla cierpiącego człowieka, solidaryzowania się z nim tak, aby gest pomocy nie był odczuwany jako poniżająca jałmużna, ale jako świadectwo braterskiej wspólnoty dóbr. W ten sposób Papież podkreśla, że nauka otrzymana od Jezusa Chrystusa jest swoistą Ewangelią Miłosierdzia, która w sposób szczególny jest skoncentrowana na godności każdego człowieka. Dlatego każdy młody człowiek, który chce czynić miłosierdzie i żyć po chrześcijańsku powinien nie tylko odnosić się do nauki Jezusa Chrystusa zapisanej w Piśmie Świętym, ale i do tej, którą przekazuje Kościół.

⁹ Por. Franciszek, *Powierzmy się Bogu miłosiernemu i litościwemu*, <http://www.deon.pl/religia/serwis-papieski/dokumenty/katechezy-audiecje/art,98,powierzmy-sie-bogu-milosiernemu-i-litosciwemu.html>, z dn. 13.01.2016.

¹⁰ „*Bądźcie miłosierni, jak Ojciec wasz jest miłosierny*” (Łk 6,36), <http://fpr.pl/badzie-milosierni-jak-ojciec-wasz-jest-milosierny-lk-36-6/>, z dn. 17.01.2016.

Jezus Chrystus nie tylko mówił, czym jest miłosierdzie, ale podawał, jakie są sposoby, oddawania czci Bożemu miłosierdziu. Papież Franciszek wskazuje, że „miłosierdzie i przebaczenie nie powinny pozostać tylko ładnymi słowami, ale muszą być realizowane w życiu codziennym. Miłowanie i przebaczenie to konkretny i widzialny znak, że wiara przekształciła nasze serca i pozwala nam wyrażać w nas życie samego Boga. Miłować i przebaczać, tak jak Bóg kocha i przebacza. Jest to program życia, który nie może doznawać przerw lub wyjątków, ale pobudza nas, aby zawsze nieustraszeni szli dalej, będąc pewnymi, że jesteśmy podtrzymywani ojcowską obecnością Boga”¹¹. Jezus Chrystus, głosząc naukę o miłosierdziu pozostawił młodym ludziom konkretny i wymagający program życia. W Orędziu na XXXI Światowy Dzień Młodzieży papież Franciszek stwierdza: „A jednym z najbardziej oczywistych – choć być może również najtrudniejszych do wprowadzenia w życie – uczynków miłosierdzia jest przebaczenie tym, którzy nas obrazili, którzy wyrządzili nam zło, których uważamy za wrogów. «Jakże trudne wydaje się nieraz przebaczenie! A przecież przebaczenie jest narzędziem złożonym w nasze słabe ręce, abyśmy mogli osiągnąć spokój serca. Uwolnienie się od żalu, złości, przemocy i zemsty – to warunki konieczne do tego, by żyć szczęśliwie» (*Misericordiae vultus*, 9)”¹². Przebaczać i wybaczać na wzór Boga Ojca powinni wszyscy ludzie, nie tylko innym, ale także sobie samemu.

W Orędziu na Światowy Dzień Młodzieży w Krakowie papież Franciszek odnosi się do osobistego doświadczenia z młodości. Była to spowiedź święta i doświadczenie Bożego Miłosierdzia, które odmieniły jego życie. Ojciec Święty zachęca młodzież i wszystkich ludzi do powierzenia się Bożemu miłosierdziu i bezgranicznemu zaufaniu Bogu¹³. Papież Franciszek pyta: „A czy ty, drogi chłopcze, droga dziewczyno, poczułeś kiedykolwiek na sobie to spojrzenie pełne nieskończonej miłości, która, pomimo wszystkich twoich grzechów, ograniczeń, upadków, wciąż ci ufa i z nadzieją patrzy na twoje istnienie? Czy jesteś świadomy, jak wielka jest twoja wartość w planie Boga, który z miłości oddał ci wszystko? Jak naucza św. Paweł «Bóg zaś okazuje nam swoją miłość [właśnie] przez to, że Chrystus umarł za nas, gdyśmy byli jeszcze grzesznikami» (Rz 5,8). Ale czy naprawdę rozumiemy potęgę tych słów?”¹⁴.

3. Zadania wynikające z przesłania Papieża Franciszka dla młodzieży

Ojciec Święty Franciszek wskazuje, że powołaniem rodziców, katechetów i duszpasterzy jest głoszenie nauki o Bogu i Jego miłosierdziu, „która łączy Boga z człowiekiem, ponieważ otwiera serce na nadzieję bycia kochanym na zawsze, pomimo ograniczeń naszego grzechu” (*Misericordiae vultus*, 3). Papież podkreśla, że zrozumienie i poznanie miłości miłosiernej jest ważne dla wiary młodego człowieka. To „w miłosierdziu mamy dowód,

¹¹ Franciszek: *zbawienie otrzymujemy za darmo*, <http://www.deon.pl/religia/serwis-papieski/dokumenty/katechezy-audience/art,97,franciszek-zbawienie-otrzymujemy-za-darmo.html>, z dn. 16.12.2015.

¹² *Orędzie Ojca Świętego Franciszka na XXXI Światowy Dzień Młodzieży. Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią* (Mt 5,7), <http://www.krakow2016.com/orędzie>, z dn. 31.05.2016.

¹³ Por. H. Cierieszko, *Tajemnica Miłosierdzia Bożego* ..., jw.

¹⁴ *Orędzie Ojca Świętego Franciszka na XXXI Światowy Dzień Młodzieży* ..., jw.

jak Bóg kocha. On daje całego siebie, zawsze, za darmo i nie prosząc o nic w zamian. Przychodzi nam z pomocą, kiedy Go wzywamy (...). On przychodzi, aby wybawić nas z sytuacji słabości, w której żyjemy. Jego pomoc polega na tym, że dostrzegamy Jego obecność i odczuwamy Jego bliskość. Dzień za dniem, doznając Jego współczucia, możemy również i my stawać się współczujący dla wszystkich" (*Misericordiae vultus*, 14). Zadaniem katechezy jest przekazywanie usystematyzowanej prawdy o miłosierdziu Bożym, ale również kształtowanie postawy i wyobraźni miłosierdzia. Ojciec Święty Franciszek przypomina również, że do dojrzałości w wierze prowadzi odkrywanie prawdy o Bogu, a także o sobie i własnym powołaniu. Mówiąc o człowieku jako osobie, zwraca uwagę na takie potrzeby wpisane w ludzkie serce, jak: miłość, prawda, dobro, piękno i szczęście. Ukazuje również uniwersalne ujęcie wychowania, które ma doprowadzić do dojrzewania człowieka we wszystkich jego wymiarach.

Papież Franciszek wyjaśnia, że młodość jest czasem, kiedy rozwija się człowiek fizycznie, psychicznie i duchowo. To wówczas rodzą się i kształtują wartości, w tym pragnienie prawdziwej miłości, która jest fundamentem moralności człowieka. Dlatego kieruje do młodych i ich wychowawców prośbę o rozwój „prawdziwych” wartości: „Nie pozwólcie, aby ta cenna wartość została sfalszowana, zniszczona lub oszpecona. Dzieje się tak, gdy w nasze relacje zakrada się instrumentalizacja bliźniego dla własnych egoistycznych celów, czasem jedynie jako obiektu przyjemności. Na skutek tego negatywnego doświadczenia serce ulega zranieniu i smutkowi. Proszę was: nie bójcie się prawdziwej miłości,

też, której uczy nas Jezus”¹⁵. Ojciec Święty przypomina, że do życia taką właśnie miłością zachęcał święty Paweł, który pisał: „Miłość cierpliwa jest, łaskawa jest. Miłość nie zazdrości, nie szuka pokłasku, nie unosi się pychą; nie dopuszcza się bezwstydu, nie szuka swego, nie unosi się gniewem, nie pamięta złego; nie cieszy się z niesprawiedliwości, lecz współweseli się z prawdą. Wszystko znosi, wszystkiemu wierzy, we wszystkim pokłada nadzieję, wszystko przetrzyma. Miłość nigdy nie ustaje” (1Kor 13,4-8). Pierwszym i najważniejszym powołaniem, a jednocześnie zadaniem dla młodzieży jest życie dla miłości.

Bóg jest Miłością. Uznanie Boga jako miłości jest zarazem przyjęciem Prawa Bożego. Przestrzeganie przykazań jest wyrazem uznania Boga w Trójcy Jedynej, które jest możliwe tylko dzięki pomocy łaski Bożej. Każdy człowiek obciążony jest ograniczeniami, słabością czy grzesznością, lecz staje się „nowym człowiekiem”, kiedy przyjmuje Chrystusa w sakramencie chrztu świętego, żyje Jego łaską i oczyszcza się w sakramencie pokuty i pojednania oraz umacnia się w Eucharystii. Również przyjęcie darów Ducha Świętego w sakramencie bierzmowania, wzmocnienie w rozwoju powołania w sakramencie małżeństwa lub kapłaństwa, aż po przyjęcie namaszczenia chorych pomagają w drodze do Boga. Spotkać i poznać Boga można także poprzez modlitwę, udział we Mszy Świętej i nabożeństwach oraz czytając Pismo Święte. Ojciec Święty Franciszek, zachęcając do częstego czytania Pisma Świętego, zwraca się do młodzieży: „Jeśli jeszcze nie nabrałście tego zwyczaju, to zacznijcie od Ewangelii. Czytajcie codziennie jeden fragment. Pozwólcie,

¹⁵ Franciszek, *Orędzie Papieża Franciszka do młodych na XXX Światowe Dni Młodzieży w 2015 roku...*, jw.

by Słowo Boże przemawiało do waszych serc, oświecało wasze kroki (por. Ps 119,105). (...) Spotkanie z Bogiem na modlitwie, poprzez czytanie Biblii oraz w życiu braterskim, pomoże wam lepiej poznać Pana i samych siebie. Tak, jak się to stało w przypadku uczniów z Emaus (Łk 24,13-35), głos Jezusa sprawi, że wasze serca zapłoną i otworzą się wasze oczy, aby rozpoznać Jego obecność w waszej historii, odkrywając w ten sposób plan miłości, jaki On ma wobec waszego życia¹⁶. Zadaniem młodych ludzi jest więc życie zgodnie z nauką Ewangelii i przestrzeganie przykazań, w tym przykazania miłości, które jest drogowskazem w chrześcijańskiej drodze do Boga.

Z miłością Boga łączy się miłość i miłosierdzie względem ludzi. Papież Franciszek mówi do młodych: „Przekonacie się, że można «zobaczyć» Boga także w obliczu braci, zwłaszcza tych najbardziej zapomnianych: biednych, głodnych, spragnionych, przybyszów, chorych, więźniów (por. Mt 25,31-46). Czy tego kiedykolwiek doświadczyliście? Drodzy młodzi, aby wejść w logikę Królestwa Bożego, musimy uznać siebie za ubogich pośród ubogich. Czyste serce musi być konieczne także sercem ogołoconym, potrafiącym się unieżyć i dzielić swe życie z najbardziej potrzebującymi¹⁷. Ojciec Święty wskazuje, że miłosierdzie powinniśmy okazywać wszystkim ludziom, ponieważ z niego zostaniemy osądzeni. Siostra Faustyna w *Dzienniczku* zapisała takie oto słowa Pana Jezusa: „Podaję ci trzy sposoby czynienia miłosierdzia bliżnim: pierwszy – czyn, drugi – słowo, trzeci – modlitwa; w tych trzech stopniach zawiera się pełnia miłosier-

dzia i jest niezbitym dowodem miłości ku Mnie. W ten sposób dusza wystawia i oddaje cześć miłosierdziu Mojemu” (Dz. 742). Być miłosiernym to znaczy dostrzegać drugiego człowieka i jego potrzeby, tak duchowe, jak i materialne. Nie może to jednak być pomoc sporadyczna czy jakaś okazjonalna. Powinna być to chrześcijańska postawa oddania wobec drugiego człowieka – potrzebującego nie tylko pomocy materialnej, ale także wsparcia duchowego. Papież Franciszek zachęca młodych ludzi do ponownego odkrycia uczynków miłosierdzia względem ciała: głodnych nakarmić, spragnionych napoić, nagich przyodziać, podróżnych w dom przyjąć, więźniów pocieszać, chorych nawiedzać, umarłych grzebać. Mówi również o uczynkach miłosiernych względem duszy: grzesznych upominać, nieumiejętnych pouczać, wątpiącym dobrze radzić, strapionych pocieszać, krzywdy cierpliwie znosić, urazy chętnie darować, modlić się za żywych i umarłych. Zwracając się do młodych, Ojciec Święty mówi: „Jak widzicie, miłosierdzie nie jest «postawą na pokaz», nie jest też zwykłym sentymentalizmem. Jest sprawdzianem autentyczności naszej postawy jako uczniów Jezusa, naszej wiarygodności jako chrześcijan we współczesnym świecie¹⁸. Są to zadania, jakim młodzi powinni sprostać w swoim codziennym życiu. Tak więc głoszenie i świadczenie o miłosierdziu ma wyrażać się w konkretnych czynnościach i zadaniach.

Świadczenie o miłosiernym Bogu dokonuje się poprzez miłowanie i przebaczenie. Według papieża Franciszka, jest „to konkretny i widzialny znak, że wiara przekształciła nasze serca

16 Tamże.

17 Tamże.

18 *Orędzie Ojca Świętego Franciszka na XXXI Światowy Dzień Młodzieży. Błogosławieni miłosier- ni...*, jw.

i pozwala nam wyrażać w nas życie samego Boga. Miłować i przebaczać, tak jak Bóg kocha i przebacza. Jest to program życia, który nie może doznawać przerw lub wyjątków, ale pobudza nas, aby zawsze nie strudzić się i iść dalej, będąc pewnymi, że jesteśmy podtrzymywani ojcowską obecnością Boga¹⁹. Potrzebne są więc czyny, ale i głoszenie Ewangelii o miłosierdziu Bożym, którego konkretnym znakiem jest również świadczenie o Bogu w swoim życiu. Jest to przykład realizowania swojego powołania życiowego. Papież zwracając się do młodych, mówi: „Niektórzy z was słyszą lub usłyszą Boże powołanie do małżeństwa, do założenia rodziny. Wielu dziś myśli, że to powołanie stało się już «niemodne», ale to nieprawda! Właśnie z tego powodu, cała wspólnota kościelna przeżywa szczególnie okres refleksji na temat powołania i misji rodziny w Kościele i w świecie współczesnym. Ponadto zachęcam was do zastanowienia się nad powołaniem do życia konsekrowanego i kapłaństwa. Jakże to wspaniałe, kiedy widzimy ludzi młodych przyjmujących powołanie, by oddać się całkowicie Chrystusowi i na służbę Jego Kościołowi! Zadajcie sobie pytanie, z czystym sercem i nie lekajcie się tego, o co was prosi Bóg! Poczynając od waszego powiedzenia «tak» na wezwanie Pana, staniecie się nowymi ziarnami nadziei w Kościele i w społeczeństwie. Nie zapomnijcie: wola Boża jest naszym szczęściem!”²⁰.

Ojciec Święty Franciszek podkreśla, że na kształtowanie postawy wśród młodzieży wpływa katecheza, zarówno szkolna jak i parafialna,

ale przede wszystkim domowa. Papież zachęca młodych ludzi, aby w swoim życiu niejako podpatrywali zachowania u swoich rodziców, dziadków, kapłanów, a przede wszystkim Jezusa Chrystusa, Maryi i Świętych. Wskazuje na potrzebne i konieczne zadania wychowawcze i samowychowawcze młodzieży, które pozwolą na wychowanie pokolenia młodych, a jednocześnie dojrzałych w wierze i odpowiedzialnych ludzi. Papież podkreśla, że „Miłosierdzie, które otrzymujemy od Ojca nie jest nam dane jako prywatne pocieszenie, ale czyni nas narzędziami, aby także inni mogli otrzymać ten sam dar. Istnieje zadziwiające współdziałanie między miłosierdziem a misją. Życie miłosierdziem czyni nas misjonarzami miłosierdzia, a bycie misjonarzami pozwala nam wzrastać coraz bardziej w miłosierdziu Boga. Dlatego traktujemy poważnie nasze bycie chrześcijanami, i zrobimy wszystko co w naszej mocy, aby żyć jak ludzie wierzący, bo tylko w ten sposób Ewangelia może poruszyć ludzkie serca i otworzyć je na przyjęcie łaski miłości, na przyjęcie tego wielkiego miłosierdzia Boga, który przyjmuje wszystkich”²¹.

4. Wskazania Papieża Franciszka na XXXI ŚDM – powierzyć się Bogu i doświadczyć radości bycia kochanym

Pismo Święte, mówiąc o miłosierdziu, posługuje się różnymi terminami, które wskazują, że jest to miłość miłosierna, współczująca, przebacząca i oddająca życie za innych. Jezus Chrystus jest wzorem miłosierdzia i obliczem miłosierdzia Boga Ojca,

¹⁹ *Papież na audyencji: przebaczać i przyjmować przebaczenie*, http://pl.radiovaticana.va/news/2015/12/16/papie%C5%BC_na_audycji_przebacza%C4%87_i_przymowa%C4%87_przebaczenie/1194796, z dn. 12.06.2016.

²⁰ Franciszek, *Orędzie Papieża Franciszka do młodych na XXX Światowe Dni Młodzieży w 2015 roku*, ..., jw.

²¹ *Pierwsza audyencja nadzwyczajna*, <http://papiez.wiara.pl/doc/2950609.Pierwsza-audyencja-nadzwyczajna>, z dn. 04.02.2016.

ale jest także samym miłosierdziem. Jak naucza papież Franciszek: „Jezus z Nazaretu swoimi słowami, gestami i całą swoją osobą objawia miłosierdzie Boga. Potrzebujemy nieustannie kontemplować tę tajemnicę miłosierdzia. Jest ona dla nas źródłem radości, ukojenia i pokoju. Jest warunkiem naszego zbawienia. Miłosierdzie: to jest słowo, które objawia Przenajświętszą Trójcę. Miłosierdzie: to najwyższy i ostateczny akt, w którym Bóg wychodzi nam na spotkanie. Miłosierdzie: jest podstawowym prawem, które mieszka w sercu każdego człowieka, gdy patrzy on szczerymi oczami na swojego brata, którego spotyka na drodze życia. Miłosierdzie: to droga, która łączy Boga z człowiekiem, ponieważ otwiera serce na nadzieję bycia kochanym na zawsze, pomimo ograniczeń naszego grzechu” (*Misericordiae vultus*, 1). Ojciec Święty zachęca młodych, aby powierzyli się całkowicie Bogu i w ten sposób doświadczyli radości bycia kochanymi przez Tego, który jest miłosierny, litościwy i cierpliwy. Wskazuje, że Krzyż Chrystusa – Krzyż Światowych Dni Młodzieży „jest najbardziej wymownym znakiem Miłosierdzia Boga! Jest potwierdzeniem, że miarą miłości Boga wobec ludzkości jest miłość bez miary! Na krzyżu możemy dotknąć Miłosierdzia Boga i dać się dotknąć Jego Miłosierdziu!”²². Papież Franciszek wyjaśnia, że miłosierdzie Boga jest bardzo konkretne i wszyscy jesteśmy powołani, aby osobiście go doświadczyć. Dlatego też podkreśla, że zadaniem Kościoła w każdym czasie jest pochylenie się nad dramatem i cierpieniem tych, których współczesne systemy polityczne czy inne zniewolenia odały z człowieczeństwa. To zadanie Ojciec Święty kieruje nie tylko do duszpasterzy

i katechetów, ale przede wszystkim do młodych ludzi. Zwracając się do nich, mówi: „Słowo Boże uczy nas, że «więcej szczęścia jest w dawaniu aniżeli w braniu» (Dz 20,35). Właśnie z tego powodu piąte błogosławieństwo nazywa szczęśliwymi tych, którzy są miłosierni. Wiemy, że Pan umiłował nas jako pierwszy. Ale jesteśmy prawdziwie błogosławieni, szczęśliwi, jeśli wejdziemy w tę logikę Boskiego daru, logikę miłości darmowej, jeśli odkryjemy, że Bóg nieskończenie nas pokochał po to, aby uczynić nas zdolnymi do kochania jak On: bez miary”²³.

Papież Franciszek wskazuje na miłość do Boga i ludzi jako motywację wszelkiej działalności człowieka. Mówi także młodym ludziom o konkretnych sposobach niesienia pomocy drugiemu człowiekowi. Jest to nie tylko pomoc materialna, ale i wsparcie duchowe. Przesłanie Bożego miłosierdzia stanowi bardzo konkretny i wymagający program życia, który wymaga konkretnych uczynków. Ojciec Święty przypomina, że być miłosiernym to żyć według wskazań Ewangelii, zgodnie z wolą Boga Ojca, na wzór Jezusa Chrystusa, pod natchnieniem Ducha Świętego i biorąc za przykład świętych i błogosławionych, w tym szczególnie przykład Maryi – Matki Miłosierdzia. Okazywanie miłosierdzia jest sprawdzianem autentyczności naszej postawy jako uczniów Jezusa oraz naszej wiarygodności jako chrześcijan we współczesnym świecie. Papież zachęca młodych do ponownego odkrycia uczynków miłosierdzia względem ciała i duszy oraz proponuje, aby przygotowując się do Światowych Dni Młodzieży, co miesiąc wybierali jeden uczynek co do ciała i co do duszy i realizowali go przez miesiąc. Jednocześnie Ojciec Święty Franciszek dostrzega potrzebę

²² Orędzie Ojca Świętego Franciszka na XXXI Światowy Dzień Młodzieży. *Błogosławieni miłosierni...*, jw.

²³ Tamże.

nowej wyobraźni miłosierdzia, której przejawem będzie nie tylko pomoc materialna i duchowa, ale zdolność do bycia bliźnim dla cierpiącego człowieka, solidaryzowania się z nim. Gest pomocy nie może być odczuwany jako poniżająca jałmużna, ale jako świadectwo braterskiej wspólnoty dóbr. Wiadomo, że osobiście człowiek nie jest w stanie dotrzeć z pomocą do wielu pokrzywdzonych. Jednak moc modlitwy może ich wesprzeć w każdej sytuacji i w każdym miejscu, gdzie doznają niełudzkiego traktowania.

Każdy, kto chce czynić miłosierdzie i żyć po chrześcijańsku powinien nie tylko odnosić się do nauki Jezusa Chrystusa zapisanej w Piśmie Świętym, ale i do tej, którą przekazuje Kościół. Orędownikami tejże nauki byli: Święta Siostra Faustyna oraz Święty Jan Paweł II. Ci Apostołowie Bożego miłosierdzia są związani z Krakowem, gdzie znajduje się Sanktuarium Bożego Miłosierdzia. Papież Franciszek, zwracając się do młodych w Orędziu na XXXI Światowy Dzień Młodzieży, pisze: „Jezus Miłosierny, przedstawiony w wizerunku, czczonym przez lud Boży w Jemu poświęconym sanktuarium w Krakowie, czeka na was. On wam ufa i na was liczy! Ma tak wiele do powiedzenia każdemu i każdej z was... Nie bójcie się spojrzeć Mu w oczy pełne nieskończonej miłości i pozwólcie, aby On ogarnął was swoim miłosiernym spojrzeniem gotowym przebaczyć każdy wasz grzech. Spojrzeniem, które może przemienić wasze życie i uleczyć rany waszych dusz. Spojrzeniem, które zaspokaja najgłębsze pragnienia waszych młodych serc:

pragnienie miłości, pokoju, radości i prawdziwego szczęścia. Przyjdźcie do Niego i nie bójcie się! Przyjdźcie, by powiedzieć Mu z głębi waszych serc: «Jezu ufam Tobie!». Pozwólcie, by dotknęło was Jego bezgraniczne miłosierdzie, abyście wy z kolei, poprzez uczynki, słowa i modlitwę, stali się apostołami miłosierdzia w naszym świecie zranionym egoizmem, nienawiścią i rozpaczą»²⁴.

Niektóre zadania dla katechetów i duszpasterzy wynikające z głoszenia prawdy o miłosierdziu Bożym:

- przybliżyć znaczenie słowa „miłosierdzie” dla człowieka;
- ukazywać przykłady miłosierdzia Bożego, które przemienia człowieka i jego życie;
- przypomnieć formy kultu miłosierdzia Bożego;
- zachęcać do korzystania z sakramentu pokuty i pojednania, jako sakramentu miłosierdzia Boga względem grzesznego człowieka;
- przybliżyć do Eucharystii jako źródła i szczytu miłosierdzia;
- zapoznać z uczynkami miłosierdzia co do ciała i co do duszy;
- kształtować postawę praktykowania tych uczynków w codziennym życiu poprzez włączenie się w różne formy pomocy bliźnim, np. wolontariatu, szkolnego koła Caritas;
- prowadzić do sakramentu pokuty i pojednania;
- umacniać chrześcijańską nadzieję;
- kształtować umiejętność czynienia uczynków miłosierdzia;
- zawierzyć życie Jezusowi Miłosiernemu i Matce Miłosierdzia.

Ks. dr hab. Stanisław Łabendowicz – Instytut Teologii Pastoralnej i Katechetyki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie.

²⁴ Tamże.